

Omgevingsvisie Heerenveen

Startnotitie

Status : tbv gemeenteraad 15 oktober

Datum : 19 september 2018

Versie : 2.0: stuurgroep opgenomen en correctie bijlage 3

Inhoud

1	Een nieuwe tijd	1
2	Een nieuw hoofdstuk	2
3	Richtinggevende thema's	3
4	Beoogd resultaat	4
5	Project fasering	5
	Fase 1: Projectdefinitie	6
	Fase 2: Bewustwording	7
	Fase 3: Beeldvorming	8
	Fase 4: Oordeelsvorming	9
	Fase 5: Planvorming	10
	Fase 6: Besluitvorming	11
6	Participatie	12
7	Communicatie	12
8	Organisatie	13
9	Risicoanalyse	13

bijlagen

1	Omgevingswet
2	Organogram
3	Dialoog gebieden

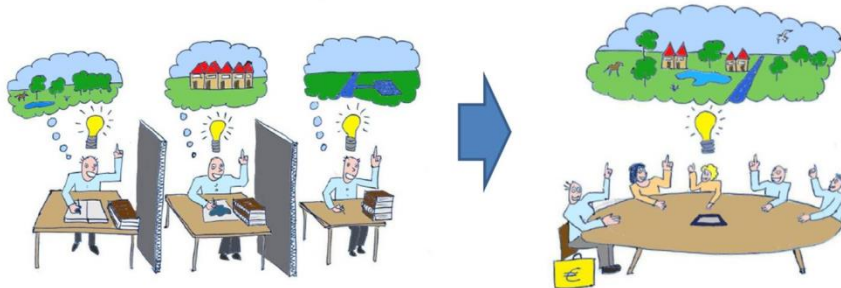
1 Een nieuwe tijd

De samenleving verandert snel en er we staan met elkaar voor grote opgaven in het fysieke domein. Dit vereist een flexibele overheid die soms als meedenkende, soms als sturende partner optreedt en die kan meebewegen met de dynamiek in de samenleving.

Maatschappelijke ontwikkelingen

Ontwikkelingen als digitalisering, groeiende netwerksamenleving, automatisering, demografische ontwikkelingen (vergrijzing/ontgroening/krimp), individualisering en opkomst van sociale media hebben invloed op de wijze waarop de samenleving functioneert en communiceert. De verwachtingen die inwoners hebben van de gemeentelijke dienstverlening en de rol van de overheid verandert mee. Inwoners willen geïnformeerd worden, zeggenschap hebben over ontwikkelingen en vragen ruimte voor eigen initiatief.

Figuur 1: Overgang van sectoraal naar integraal beleid.

Ontwikkelingen in onze omgeving

Tegelijkertijd spelen er veranderingen in die ons allemaal raken, en die flinke gevolgen hebben voor (de inrichting van) onze fysieke leefomgeving. Denk aan klimaatverandering met toenemende perioden van hevige neerslag en droogte als gevolg, de noodzaak om over te schakelen op hernieuwbare energiebronnen en afkoppeling woningen van het gasnetwerk, opkomst van circulaire economie om onze enorme gezamenlijke afvalproductie tegen te gaan, afname van biodiversiteit die noodzaak is voor een stabiel ecosysteem en onze voedselproductie, langdurige leegstand in winkelcentra, schaalvergroting in het landschap en industrie, enz.

“We zitten niet in een tijdperk van verandering, maar in een verandering van tijdperk”.

Jan Rotmans

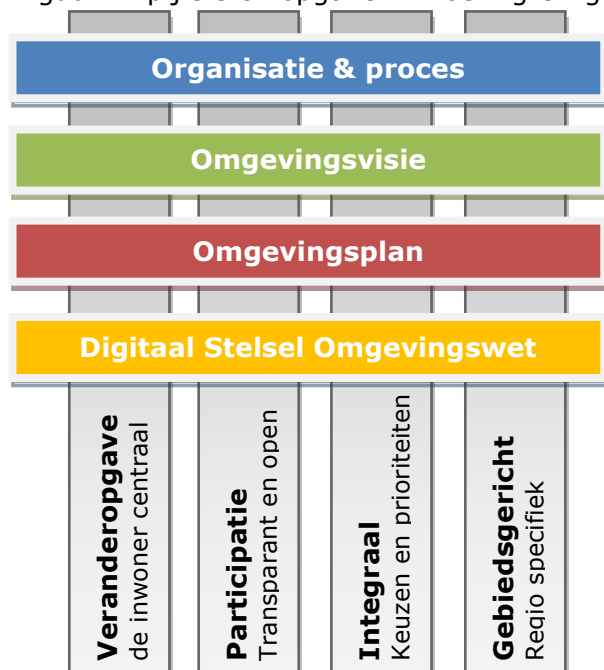
Samenwerken aan onze toekomst

Om een goed beeld te krijgen van de waarden, belangen, opgaven en mogelijkheden gaan we in gesprek met onze inwoners, ondernemers, belangenpartijen en onze beleidspartners zoals provincie, Wetterskip en de buurgemeenten. Zo schrijven we samen het volgende hoofdstuk voor de gemeente Heerenveen!

2 Een nieuw hoofdstuk

De Omgevingsvisie is één van de 6 instrumenten uit de Omgevingswet en bevat het beleid op hoofdlijnen. Het Omgevingsplan is het juridisch bindend toetsingskader. Daarnaast spelen digitalisering en organisatie. Op al deze onderdelen zijn de veranderopgave, participatie, integraliteit en gebiedsgerichte uitwerking van toepassing.

Figuur 2: pijlers en opgaven invoering Omgevingswet

Zie bijlage 1 voor de samenhang met de andere instrumenten.

Richting bepalen

Om nu en in de toekomst de ontwikkelingen en opgaven waar we voor staan in goede banen te leiden is sturing nodig. De basis van deze sturing wordt gevormd door de nieuwe Omgevingsvisie waar gemeente Heerenveen aan werkt. Hierin wordt de gewenste koers voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving voor het gehele grondgebied van onze gemeente beschreven.

Over de Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie bevat geen blauwdruk van de toekomst, die laat zich immers niet voorspellen. Wel wordt de kwaliteit van de fysieke leefomgeving beschreven. Evenals de voorgenomen ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud van het grondgebied. In de visie dienen onderwerpen als cultureel erfgoed, landschap, energie, gezondheid, milieu, economie, water, natuur integraal samen te komen. De Omgevingsvisie is integraal van opzet, waarbij duidelijke en gebiedsgerichte prioriteiten worden gesteld. De visie vervangt de bestaande (structuur-)visies en diverse sectorale beleidsstukken. Bijzonder is dat de Omgevingsvisie geen vaste looptijd heeft.

De vastgestelde visie is alleen bindend naar de gemeenteraad zelf, en heeft een direct sturende werking op (toekomstig) vast te stellen beleid van de gemeenteraad. Het vormt de inhoudelijke basis voor inzet van juridische, financiële of andere gemeentelijke instrumenten. Kortom een belangrijk beleidsstuk! De visie zelf bevat geen juridisch afdwingbare regels, die staan in het Omgevingsplan (vervanger voor de bestemmingsplannen).

3 Richtinggevende thema's

De Omgevingsvisie biedt het kader voor belangrijke maatschappelijke opgaven in het fysieke domein. Zowel de kaders van Rijk en provincie, als het bestaande langetermijnbeleid worden doorvertaald in het nieuwe instrumentarium van de Omgevingswet. Raad en college geven voor deze bestuurlijke periode verder de volgende aandachtspunten mee:

Participatie. Initiatief van onderop en versterken van de lokale democratie zijn onderwerpen de raad omarmd. Bij het uitwerken en de uitvoering van de Omgevingsvisie wordt hier nadrukkelijk aandacht aan besteed. Ook worden de sturingsfilosofie en de gewenste gemeentelijke werkwijze in de visie beschreven.

Kernenbeleid. Op basis van het Hoofdlijnenakkoord wil ons bestuur inwoners ondersteunen om actief mee te doen in eigen dorp of wijk. De Omgevingsvisie kan hiervoor een eerste aanzet geven met een langetermijnvisie op de voorzieningen in, en het profiel van, de verschillende dorpen. Voor de aanpak van de centra van Akkrum, Aldeboarn en Jubbega kan gebruik worden gemaakt van het fonds Vitale Kernen.

Centrumvisie. In deze collegeperiode wordt gewerkt aan een nieuwe visie voor het centrum van Heerenveen. Afstemming met de Omgevingsvisie is vanzelfsprekend gewenst.

Bedrijvenlocaties. Het Hoofdlijnenakkoord zet in op nieuwe bedrijvenlocaties. Belangrijke opgave is uit te werken op hoe en wanneer Klaverblad Noord-Oost tot ontwikkeling wordt gebracht. Ook kan profilering van bestaande terreinen worden opgenomen.

Bodem en ondergrond. In het Hoofdlijnenakkoord is bepaald dat er een strategie en integrale visie op bodem en ondergrond moet worden uitgewerkt. Overweging is om vanwege het belang en nieuwheid hiervan een zelfstandige beleidsnota op te stellen.

Fietsgemeente. In het GVVP en Hoofdlijnenakkoord is de ambitie uitgesproken om fietsgemeente te worden. Extra faciliteiten voor fietsers

staan daarbij centraal. Dit sluit ook goed aan bij de gezondheids- en duurzaamheidsopgaven van de gemeente.

Gezondheid in relatie tot de fysieke leefomgeving. In het bestaande Wmo- en gezondheidsplan 2015-2018 is de link tussen gezondheid en de fysieke leefomgeving beperkt uitgewerkt. Hier ligt een belangrijke meerwaarde voor de Omgevingsvisie.

Woningbouwontwikkeling. De woningbouwvraag verschuift van een kwantitatieve opgave naar een kwalitatieve opgave. Delen van de woningbouwvoorraad zijn verouderd en sluiten in de toekomst niet meer aan bij de woonwensen van de (vergrijzende) bevolking. Ook moet voor de langere termijn worden bepaald welk deel van de woningvoorraad binnen en buiten bestaand bebouwd gebied wordt ontwikkeld.

Onderstaande onderwerpen worden uitgewerkt in het duurzaamheidsprogramma en ruimtelijk geïntegreerd in de Omgevingsvisie:

Energietransitie. In het kader van het duurzaamheidsprogramma wordt gewerkt aan een visie op energietransitie en aansluiting op andere opgaven in het fysieke en sociale domein. Voor 2021 volgt (verplicht) een uitwerking van de strategie op aardgasvrije wijken.

Klimaatadaptatie. Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. Dat levert risico's op voor onze economie, gezondheid en veiligheid. Klimaatbestendig en waterrobuust inrichten moet een vanzelfsprekend onderdeel van ruimtelijke (her)ontwikkelingen worden.

Circulaire Economie. Vanwege toenemende schaarste van grondstoffen, en toenemende hoeveelheid afval, is de overgang naar een circulaire economie gewenst. Het Rijk heeft hiervoor een lange termijn doelstelling (2050) en een Grondstoffenakkoord ondertekend met andere overheden. In het duurzaamheidsprogramma en de Omgevingsvisie moet worden vertaald welk beleid en welke acties deze doelstellingen concreet betekenen voor Heerenveen.

4 Beoogd resultaat

Beoogd resultaat is een integrale, verbindende en uitnodigende Omgevingsvisie met draagvlak bij zowel raad als inwoners. Het proces er naartoe is een inspirerende reis waarin samenwerking een belangrijke rol heeft.

De Omgevingsvisie is een inspirerend beleidsdocument dat richting aan de kernopgaven in Heerenveen. De visie bevat beleid op hoofdlijnen voor het fysieke domein. De nadruk ligt op te bereiken doelen en hoe daar te komen. Ook zijn de mogelijke of beoogde rollen vanuit de gemeente beschreven.

De vastgestelde omgevingsvisie...

- werkt uitnodigend en verbindend;
- is met samenwerking/participatie tot stand gekomen;
- bevat beleid op hoofdlijnen over de volle breedte van het fysieke domein als bedoeld in de Omgevingswet;
- verwoordt de 'bedoeling' (het waarom) van ons beleid;
- geeft aan hoe de raad gestelde doelen wil waarmaken;
- vormt een stevige basis voor regelgeving en uitvoeringsplannen;
- biedt richting voor ontwikkelingen die niet in het kaderstellend beleid passen;
- is helder en in begrijpelijke taal geschreven;
- is een dynamisch stuk dat cyclisch wordt geactualiseerd;
- is integraal en gebiedsgericht van opzet;
- digitaal ontsloten;
- voldoet aan eisen van Omgevingswet en AMVB's en provincie.

...en voldoet aan de Omgevingswet:

Artikel 3.2

- bevat beschrijving hoofdlijnen kwaliteit fysieke leefomgeving;
- bevat hoofdlijnen voorgenomen ontwikkeling, gebruik;
- beheer, bescherming en behoud grondgebied;
- bevat hoofdzaken voor fysieke leefomgeving te voeren integraal beleid.

Artikel 3.3 (doorwerking beginselen)

- rekening houden met voorzorgsbeginsel, beginsel van preventief handelen, beginsel bronaanpak en beginsel vervuiler betaalt.

Wat is de omgevingsvisie niet?

- geen blauwdruk van de toekomstige inrichting of ontwikkeling van Heerenveen;
- geen gedetailleerde beschrijving van wat wel/niet mag in de gemeente Heerenveen.
- geen juridisch bindend voor inwoners en bedrijven (voor allen bindende regelgeving komt in het Omgevingsplan);
- geen concreet uitvoeringsdocument (dit komt in thematische of gebiedsgerichte programma's).

5 Project fasering

Het project is in fasen opgedeeld om de visie samen met de samenleving samen stap voor stap op te stellen. Als bevoegd gezag heeft de raad in iedere fase een actieve rol. Zo kunnen de raadsleden het procesverloop goed volgen en waar nodig tijdig bijsturen.

Figuur 3: Projectfasering per kwartaal

Kwartaal	Fase	Focus	Resultaat
2/ 2018	1. Projectdefinitie	Werkwijze en rol raad Bestaand beleid	Startnota & Inventarisatie
3-4/ 2018	2. Bewustwording	trends/ opgaven/ analyse	Discussienota (Waarom)
1/ 2019	3. Beeldvorming	Verdieping/ samenhang/ effecten/ strategie	Concept NvU (Hoe)
2/ 2019	4. Oordeelvorming	Prioriteiten/ keuzen	Ontwerp NvU (Wat)
3-4/ 2019	5. Planvorming	Uitwerken/ integraliteit/ vorm en inhoud visie	Ontwerp Visie
1-2/ 2020	6. Besluitvorming	Vaststellen	Vastgestelde Omgevingsvisie

Inbedding proces

Heerenveen is geen onbeschreven blad. De gemeente werkt al volop aan de ontwikkeling van een veilige, gezonde en duurzame fysieke leefomgeving. Daarbij is ook aandacht voor participatie en modern bestuur en worden nieuwe werkvormen verkend. Het proces van de Omgevingsvisie haakt zowel inhoudelijk als met communicatie en participatie aan op de lopende programma's. Waar nodig worden lopende processen verder verbonden.

Er wordt in ieder geval aansluiting gezocht met de programma's en projecten:

- Duurzaamheidsprogramma
- Visie winkelcentrum Heerenveen
- Heerenveen Stad van sport
- Maak Het!

Uitgangspunten

- Keuzen voorbereiden staat bij alles wat we doen centraal.
- De bedoeling (hoofddijn) staat steeds centraal, niet de regels.
- Wat goed is, doen we niet over.
- Stap voor stap opbouwen gezamenlijke kennis en inzichten.
- Participatie krijgt een belangrijke en herkenbare rol.
- Met de samenleving worden samen opgaven, opties en effecten benoemd, evenals mogelijke keuzen.
- Met de stuurgroep van de raad wordt per fase afgestemd over de uitwerking en uitvoering van de Startnota.
- Iedere fase wordt afgesloten met een stuk in de raad.
- We komen niet terug op besluiten uit afgeronde fasen.
- In de omgevingsvisie beschrijven we niet alleen wat we willen, maar ook hoe we dat willen bereiken.
- Eigenaarschap dicht bij de bron/belanghebbende laten (rolbepaling van de overheid).

Integraal beleid

De Omgevingswet vraagt om integraal beleid. Samenwerking is nodig om tot een visie te komen die ook werkelijk meerwaarde biedt, en niet louter een samenraapsel van bestaand beleid is. Om partners goed te betrekken is het van belang de doelgroepen goed te benoemen. In fase 3 worden de relevante (externe) gespreks- en samenwerkingspartners in beeld gebracht (beoogd is Factor-C methode).

Fase 1: Projectdefinitie

Doelstelling

In deze fase wordt het plan van aanpak invoering Omgevingswet voor het deel Omgevingsvisie verder uitgewerkt en geactualiseerd. Resultaat is voorliggende startnotitie, met daarin de projectfasering, werkzaamheden, communicatie en participatie strategie en rol raad.

Figuur 4: Overzicht fase 1

	agenda	opmerkingen
Periode	Juni – juli 2018	Voorbereiding
Inhoud	- Projectvoorstel - Bestaand beleid - Analyse trends en opgaven	- Informatie en projectorganisatie startklaar maken
Participatie & communicatie	- Bespreken startnota met raad - Gem. organisatie informeren over start proces Omgevingsvisie - Extern aankondigen start proces	- Bespreken startnota in CieROM en raad - Website on-line - e-mail actief - Twitterlijn actief
Rol raad	- Uitspreken verwachting	- Raadsakkoord en collegeprogramma zijn basis bij de voorbereiding
Producten	- Inventarisatienota - Startnotitie - Informatie flyer - Kennisgeving start	- Startnotitie bespreken met de raad in september
Afronding	- juli 2018	- Afronding stukken voor zomervakantie
Besluit	- Cie ROM & SAZA 13/9 - College 18 sept - Raad 15 okt 2018	- Aanleveren 14 sept - Akkoord startnotitie

Werkzaamheden

De kerngroep stelt met de werkgroepleden een startnotitie op voor de raad. Hierin worden doelstellingen, werkwijze en beoogd resultaat beschreven. Ook wordt per projectfase een voorstel voor de rol van de raad in proces en inhoud opgenomen. Tevens wordt de inventarisatienota afgerond. Daarin wordt het relevante vigerende beleid benoemd, zijn bekende trends en ontwikkelingen beschreven en staan open vragen benoemd voor de vervolgfases. Waar mogelijk wordt informatie gelinkt aan de deelgebieden.

Communicatiedoel: voorbereiding

- Website klaar en promoten (nieuwsbrief/ site/ mail).
- Focus op aankondiging proces van de Omgevingsvisie
- Ontsluiten beschikbare kennis via de website.
- Benaderen onderwijsinstellingen voor samenwerking.

Rol van de raad

- Kennis nemen van (wettelijke) reikwijdte instrument Omgevingsvisie en samenhang met andere instrumenten Omgevingswet;
- Akkoord geven op de startnotitie, waarin oa de beoogde aanpak, participatie en rol raad zijn beschreven;
- Waar/bij wie kunt u informatie vinden?
- Wat kunt u als raadslid/stuurgroep nu zelf al doen?

Aandachtspunten

- Afbakenen begrip 'fysieke leefomgeving'
- Afstemming zoeken met lopende gemeentelijke programma's
- Afstemming planning en communicatie per deelgebied met betreffende wijkmanager.

Fase 2: Bewustwording

Doelstelling

In deze fase bereiden 4 werkgroepen een externe dialoog over de toekomst voor. Daarbij wordt aangehaakt op het raadsakkoord en het collegeprogramma op hoofdlijnen. De vraag wat we willen bereiken (het waarom) staat centraal.

Figuur 5: Overzicht fase 2

	agenda	opmerkingen
Periode	sept - nov 2018	Bewustwording
Inhoud	- Agenderen trends & opgaven	- Het <i>Waarom</i> staat centraal, wat willen we bereiken?
Participatie & communicatie	- Doelgroep gesprekken - Dialoog met raad - Nieuwsbrief	- Verwachtingen management - Goede basis voor externe dialogen leggen - Kennis delen en genereren
Rol raad	- Meegeven aandachtspunten en vragen voor de externe dialogen	- Desgewenst bijwonen startsessies
Producten	- Discussienota - Kaartmateriaal - Risicoanalyse	- Discussienota november naar raad van december
Afronding	Nov 2018	
Besluit	College Raad nov/dec 2018	- vaststellen discussienota

“Veel visies zeggen meer over de tijd waarin ze geschreven zijn, dan over de toekomst.”

Werkzaamheden

De werkgroepen zorgen dat de beschikbare kennis bijeen wordt gebracht. Dat (autonome) trends en ontwikkelingen inzichtelijk worden gemaakt. En dat vragen en opgaven voor de toekomst helder worden verwoord. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in de termijn waarop zaken spelen; kort (<4jr), midden (4-8jr) of lange termijn (8-15+jr). Dit wordt samengebracht in een discussienota die, voor deze naar buiten gaat, wordt besproken met de raad. Zo kan de raad vooraf vragen meegeven en eigen accenten leggen.

Communicatiedoel: bewustwording en uitwerken strategie

- Toepassen SWOT methodiek (sterk/zwak/kans/bedreiging);
- Interne dialoog over opgaven en vragen aan de samenleving;
- Uitwerken communicatiestrategie gericht op kwaliteit, bereik, afspiegeling en efficiëntie in lijn met startnota;
- Synchroniseren programma agenda's;
- Tijdig starten met verwachtingenmanagement naar inwoners.
- start informatievoorziening en bewustwording in- én extern (presentaties/flyer/nieuwsbrief/data op website);
- Verkennen mogelijkheden betrekken jongeren (via onderwijsinstellingen), ouderen (bv. Cosbo).

Rol van de raad

- Kennis nemen van beschikbare kennis en inzichten;
- Meegeven eigen aandachtspunten en vragen;
- Bepalen eigen rol bij dialogen in vervolgfases 3 en 4.

Aandachtspunten

- Focus op de toekomst, vereist loskomen van het heden;
- De aanleiding staat centraal, nog niet mogelijke oplossingen;
- Opstellen risicoanalyse met werkgroepen en delen met raad.

Fase 3: Beeldvorming

Doelstelling

In deze fase ligt de nadruk op dialoog met de samenleving en bewustwording. Samen met inwoners, belangenpartijen en raad bespreken we de toekomst van Heerenveen. Hoe waarderen we wat er is, wat komt er op ons af, hoe kunnen we daar op in spelen? Natuurlijk is er in de dialogen ook volop ruimte voor inbreng van buitenaf. De uitkomsten schrijven we in op in een concept Nota van Uitgangspunten. Die vormt de basis voor de keuzen die in fase 4 moeten worden gemaakt in de definitieve Nota van Uitgangspunten.

Figuur 6: Overzicht fase 3

	agenda	opmerkingen
Periode	dec '18- maart '19	Beeldvorming
Inhoud	- Brede inventarisatie, samenhang en benoemen effecten	- Hoe pakken we het aan? Wat is de essentie van de opgaven? Op welke termijn speelt dit? Wie zijn belanghebbend?
Participatie & communicatie	- Dialoogronde 1: verbreden en verbinden	- Leren van elkaar - Goed beeld van de toekomst - Belangen in kaart brengen
Rol raad	- Bijwonen dialogen	- Rol raad nader in te vullen met de raadsleden
Producten	- Concept NvU - Kaartmateriaal	- De concept NvU is basis voor dialoogronde 2
Afronding	Feb/mrt 2019	(Tussenfase)
Besluit	Raad (informeel)	Kennis nemen van tussentijdse resultaten

Werkzaamheden

In Fase 3 ligt de nadruk op de breedte (inventariseren) van de onderwerpen, en het met elkaar delen van de beelden die we hier bij hebben. Hiertoe bespreken we in 6 deelgebieden (clusters van dorpen en wijken) met onze inwoners de ontwikkelingen, opgaven en vragen. De discussienota uit fase 2 vormt de basis voor de dialogen. Resultaat van deze fase is een concept Nota van Uitgangspunten. Vragen waar we antwoord op willen geven zijn bijvoorbeeld: wat zijn de kernkwaliteiten van Heerenveen en de Heerenveense samenleving? Wat zijn bepalende ontwikkelingen voor onze toekomst? Wat willen we graag, wat niet? Waar hebben we elkaar nodig en waar botsen belangen?

Communicatie doel: beeldvorming

- Tijdig delen discussienota en overige stukken fase 2.
- Dialogen in 6 deelgebieden (zie bijlage 3 voor indeling);
- Nadruk op brede inventarisatie. Hoe hangen thema's in tijd, geografisch en inhoudelijk samen?
- Waardering toekennen vanuit verschillende kanten/belangen.
- Actieve dialogen, met nadruk op uitwisselen standpunten en inzichten. Plannen, ideeën, effecten, beleving van een ander.

Rol van de raad

- Vooraf meegeven vragen en aandachtspunten in de discussienota.
- Deelnemen aan dialogen (actief of observatie).
- Kennis nemen van de tussentijdse resultaten (concept NvU).
- Aandachtspunten meegeven voor dialoogronde deel 2.

Aandachtspunten

- Betrokkenheid gemeenteraad bij dialogen.
- Focus houden op de toekomst en algemeen belang.

Fase 4: Oordeelsvorming

Doelstelling

Deze fase sluit nauw aan bij fase 3. We zetten de integrale dialoog met de samenleving voort. Nu met nadruk op verdieping en het benoemen van mogelijke keuzen. We benoemen samen mogelijke aanpak/ oplossingen per deelgebied. We brengen de mogelijke rollen en taakverdeling in beeld, en wat betrokkenen daar van vinden. Dit brengen we bijeen in de Nota van uitgangspunten.

Figuur 7: overzicht Fase 4

	agenda	opmerkingen
Periode	maart – juni 2019	Oordeelsvorming
Inhoud	- prioriteiten en keuzen/opties	- What? Hoe/wie opgaven aanpakken? Welke opties voorleggen aan raad?
Participatie & communicatie	- Dialoogronde 2: verdieping	- Voorsorteren op keuzen door samenhang, argumenten en achterliggende belangen scherp te stellen.
Rol raad	- Bijwonen dialogen	- Rol raad nader in te vullen met de raadsleden
Producten	- Ontwerp NvU - Kaart met deelgebieden	- NvU eind mei naar raad
Afronding	okt 2018	
Besluit	College Raad 19 juni 2019	Bespreken NvU: keuzen en vaststelling

Werkzaamheden

De Nota van Uitgangspunten geeft de 'bedoeling' achter beleid helder weer, evenals de beoogde rol/werkwijze van de gemeente. Daarbij worden prioriteiten gelegd (thematisch of per gebied) en mogelijke criteria benoemd. Om keuzeruimte inzichtelijk te maken is het uitwerken van scenario's een goede mogelijkheid. De Nota van Uitgangspunten wordt uitgebreid besproken met de raad. De raad wordt gevraagd concrete keuzen te maken in de te behouden en beschermen kwaliteiten, de opgaven en ontwikkelingsmogelijkheden die worden gezien. De vastgestelde Nota van Uitgangspunten vormt de directe basis voor de Omgevingsvisie, evenals Omgevingsplan en eventuele Programma's.

Communicatie doel: oordeelsvorming en keuzen maken

- Verwachtingenmanagement en ontsluiten eerste resultaten.
- Argumentatie/ mogelijke oplossingen, maar ook de (neven) effecten ervan gebiedsgericht in beeld brengen. De oplossing voor het één kan een knelpunt voor het ander zijn.
- Actieve dialogen, met nadruk op benoemen effecten van (lees argumenten bij) mogelijke keuzen en ontwikkelingen.
- Gebiedsgerichte vertaling op de kaart.

Rol van de raad

- Prioriteiten stellen
- Leidende principes benoemen
- Rol gemeente bij onderwerpen en opgaven bepalen
- Vaststellen Nota van Uitgangspunten

Aandachtspunten

- Betrokkenheid gemeenteraad bij de dialoog
- Bewaken algemeen belang in de dialogen

Fase 5: Planvorming

Doelstelling

In deze fase worden de gemaakte keuzen vertaald naar een integrale, digitale Omgevingsvisie. Naast de inhoudelijke keuzen, komen daarin ook de uitvoeringsstrategie, werkwijze en rol gemeente en afstemming met andere instrumenten onder de Omgevingswet aan de orde.

Figuur 8: overzicht fase 5

	agenda	opmerkingen
Periode	juli - okt 2019	Planvorming
Inhoud	- Planvorming Omgevingsvisie	- Uitwerken tot integrale omgevingsvisie en doorwerking Omgevingsplan/ programma
Participatie & communicatie	- Inloop concept Omgevingsvisie	- Toetsen inhoudelijk resultaat - Toegankelijkheid digitale opzet
Rol raad	- Kennis nemen van digitale resultaat en evt. bijsturing	- Presentatie inhoudelijke verwerking en opzet aan de raad
Producten	- Concept en ontwerp Omgevingsvisie - Impactanalyse	- Okt/nov bespreken concept met raad - Ontwerp Omgevingsvisie nov/dec '19 in college.
Afronding	Nov 2019	
Besluit	College	Nov/dec vrijgeven door college voor zienswijzen

Werkzaamheden

- opstellen systematiek digitale Omgevingsvisie (ism systematiek Omgevingsplan)
- inhoudelijke uitwerking Omgevingsvisie
- benoemen: hoe werken wij als overheid? Wat mag een inwoner van ons verwachten?

Communicatie doel: sturingsstrategie en hanteerbaarheid

- Afstemming raad: zijn de participatiedoelen behaald?
- Uitwerken sturingsstrategie; relatie met andere instrumenten.
- intern testpilots: kunnen we uit de voeten met de opzet?

Rol van de raad

- Check of de Nota van Uitgangspunten goed is verwerkt
- Besluiten over (mogelijk) negatieve effecten die we kunnen voorkomen of beperken.
- Zijn alle stakeholders betrokken geweest?
- Is de rolverdeling overheid / samenleving voor iedereen duidelijk en logisch?

Aandachtspunten

- zijn de opgenomen ambities reëel/uitvoerbaar?
- afstemming omgevingsplan
- afstemming evt. Programma(s)
- impactanalyse voor gemeentelijke organisatie
- B3 niveau taalgebruik nastreven
- digitale toegankelijkheid testen/borgen
- integrale update risicoanalyse

Fase 6: Besluitvorming

Doelstelling

In deze fase worden de formele procedures richting vaststelling gestart. Eerst kunnen zienswijzen op de Ontwerp Omgevingsvisie ingediend worden. Deze worden beantwoord in een Zienswijzennota. Daarna wordt de Omgevingsvisie samen met de zienswijzennota voor besluitvorming aan de raad aangeboden. Na vaststelling kan een definitieve (zogenamd 'geconsolideerde versie') van de Omgevingsvisie worden opgesteld. Daarin zijn laatste wijzigingen conform besluit van de raad verwerkt.

Figuur 9: Overzicht fase 6

	agenda	opmerkingen
Periode	jan – juli 2020	Besluitvorming
Inhoud	- Zienswijzen en vaststelling	- Geen bezwaar mogelijk
Participatie & communicatie	- Pm - Nieuwsbrief - Presenteren digitale visie na vaststelling?	- Formele zienswijzen - Breed informeren over resultaat - Gebruikerssessie
Rol raad	- Besluitvorming	- Vaststellen Omgevingsvisie (incl. evt. MER)
Producten	- Ontwerp OVH - Evt. MER - Nota zienswijzen - Vastgestelde OVH	- Jan-feb ter visie - Mrt-apr zienswijzen - Mei-jun vaststelling - Juli publicatie
Afronding	Juli 2020	
Besluit	College Raad juni 2020	akkoord voor ter visie vaststelling

Werkzaamheden

- Formele zienswijzen ronde
- beantwoording zienswijzen (geen bezwaar mogelijk)
- vaststelling Omgevingsvisie
- opstellen geconsolideerde Omgevingsvisie

Communicatie doel: besluitvorming en informeren

- Tijdig aankondigen formele ronde zienswijzen (6 weken)
- Inloop ontwerp Omgevingsvisie organiseren
- Beleidspartners informeren
- Beantwoording zienswijzen publiceren
- Aanbieden visie en nota zienswijzen aan raad
- (Media) aandacht na vaststelling voor het nieuwe beleid: wat betekent dit voor inwoners en beleidspartners?
- Interne workshops: doorwerking in de beleidsketen
- Aandacht voor relatie met andere instrumenten onder de Omgevingswet (Omgevingsplan, Programma, DSO).

Vragen die bij deze fase horen

- Wat betekent de vastgestelde visie voor mij (mijn werk?)
- Wat kan ik doen om bij te dragen aan de uitvoering?

Aandachtspunten

- afspraken uitvoeringsagenda/ Programma(s)
- Afstemming Omgevingsplan en Programma's
- Tijdig reserveren budget uitvoeringsplan/ programma

6 Participatie

In het thematisch raadsakkoord kiest de raad voor het versterken van de lokale democratie als focuspunt.

De te maken – soms moeilijke – keuzen in de Omgevingsvisie raken de fysieke leefomgeving van alle inwoners. Door samen over de toekomst na te denken ontstaat inzicht, maar ook begrip voor elkaars gezichtspunten. Dit is noodzakelijk om van de Omgevingsvisie een 'levende visie' te maken, in plaats van een 'papieren tijger'.

Uitgangspunten participatie

- Streven is dat alle inwoners kunnen kiezen of ze wel of niet deelnemen in het planproces van de Omgevingsvisie.
- Ervaring leert dat het moeilijk is jongeren en ouderen te bereiken. Deze doelgroepen krijgen daarom in ieder geval extra aandacht.
- De participatie wordt per deelgebied (zie bijlage 3) in drie dialoogronden uitgevoerd. Eerst bespreken van de opgaven (bewustwording), daarna de effecten en mogelijke keuzen (oordeelsvorming) en vervolgens de integrale uitwerking en vertaling naar deelgebieden te bespreken (planvorming).
- Tot slot volgt nog de formele procedure met mogelijkheid tot indienen van zienswijzen.
- Rol van de raad wordt vooraf besproken en per fase ingevuld.
- Het wordt hard werken voor alle betrokkenen, maar ook leuk!

Participatie vereist flexibiliteit

Intentie is de visie voor het (winkel)centrum van Heerenveen met een G-1000 participatieproces in te vullen. De gemeente heeft de rol van participant. De resultaten worden gaandeweg het planproces geïntegreerd in de Omgevingsvisie.

7 Communicatie

Voor een succesvolle samenwerking is goede communicatie essentieel. In het planproces wordt daarom zowel intern als extern stevig ingezet op communicatie.

Om de communicatiedoelgroepen goed te bepalen wordt een stakeholderanalyse uitgevoerd. Dit is van belang om de juiste communicatiestrategieën in te kunnen zetten. Een gedetailleerde communicatiestrategie en communicatiekalender worden in het najaar onder leiding van het communicatie team uitgewerkt. Ook wordt op projectniveau benoemd hoe het resultaat van de communicatie meetbaar kan worden gemaakt. Bereiken we de beoogde doelgroepen, maken we de verwachtingen waar?

Uitgangspunten communicatie

- Per deelgebied inhoudelijke gelijkwaardige en open dialogen over de grote opgaven.
- Verwachtingsmanagement: visie op toekomst, niet over details.
- Vooraf relevante kennis delen, per fase aanvullen.
- Per fase actief 'werven' deelname.
- Speciale aandacht voor bereiken specifieke doelgroepen.
- Passieve deelnemers actief informeren via bestaande media.

De communicatiestrategie wordt afgestemd met andere lopende (grote) programma's als duurzaamheid, G-1000, Maak het!, Omgevingsplan en eventuele Programma's in het kader van de Omgevingswet. Dit om te voorkomen dat raad en inwoners worden overspoeld met informatie en participatievragen.

8 Organisatie

Opdrachtgeverschap Omgevingswet

rol	taak	wie
Bestuurlijk opdrachtgever	Informeren college	Weth. V. Veen
Ambtelijk opdrachtgever	Informeren directeuren	Jos Kleinheerenbrink (RO)
Progr.manager	Informeren MT	Jeroen Stegeman (RO)
Projectleiders	Omgevingsvisie DSO Omgevingsplan Programma(s)	Jeroen Stegeman (RO) PM volgt najaar 2018 PM volgt medio 2019 PM volgt medio 2020

Projectorganisatie Omgevingsvisie

actor	wat	wie
Projectleider	Informeren MT	Jeroen Stegeman
Kernteam	Integraliteit Proces: voortgang, communicatie/participatie Productopleveringen	PL, adviseur en secr Wijkmanagement (1x) werkgroep trekkers
Werkgroepen	Inhoud, (keten)samenwerking, betrekken eigen netwerk Vorb. participatie sessies	RO Samenleving Ibor Verg. / Handhaving
Klankbordgroep	Advisering en (pre-)toetsing	Pm: stakeholderanalyse
Overig	Ondersteuning ICT/website Organisatorisch	Communicatie I&I (ICT) P&O Financiën
Stuurgroep	projectadviseur	stuurgroepleden

Een organogram is opgenomen in bijlage 2.

9 Risicoanalyse

Grote projecten hebben doorgaans een grote impact. Keerzijde is dat ze grote risico's met zich mee brengen. Het is van belang hier tijdig op te anticiperen. Dat kan door actief risicomanagement.

De invoering Omgevingswet, waarvan de Omgevingsvisie een belangrijk onderdeel is, geldt als een van de grootste opgaven voor gemeenten in de afgelopen decennia. Daar komt bij dat de voorspelbaarheid van het planproces onder andere door de grote mate van participatie lager is dan gebruikelijk.

Samen met de businesscontroller zal risicomanagement in fase 2 (bewustwordingsfase) in de werkgroepen worden geïntroduceerd. De analyse wordt breed gedeeld en iedere projectfase opnieuw geijkt. Doel is het creëren van een blijvend en gezamenlijk bewustzijn van de projectrisico's. Zo kan waar nodig tijdig worden bijgestuurd.

De resultaten van de risicoanalyse worden in najaar 2018 besproken met college en de raad.

Bijlage 1: Omgevingswet

OMGEVINGSWET

De 6 instrumenten

1 Omgevingsvisie

Strategische en integrale langetermijnvisie op de fysieke leefomgeving. Verplicht voor rijk en provincie, facultatief voor gemeente.

2 Programma's

Programma's maken de doelen van de omgevingsvisie concreet. Indien nodig met een programma-tische aanpak.

3 Decentrale regels

Elk bestuursorgaan heeft een gebieds-dekkende regeling met alle regels voor de fysieke leefomgeving.

4 Algemene rijksregels

Algemene rijksregels voor activiteiten beschermen de leefomgeving. Initiatiefnemers weten hierdoor vooraf wat de mogelijkheden zijn en hoeven geen vergunning aan te vragen.

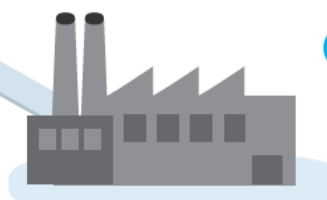
5 Omgevingsvergunning

Een omgevingsvergunning is alleen nodig als de algemene rijksregels niet volstaan. Deze kan worden aangevraagd bij één loket.

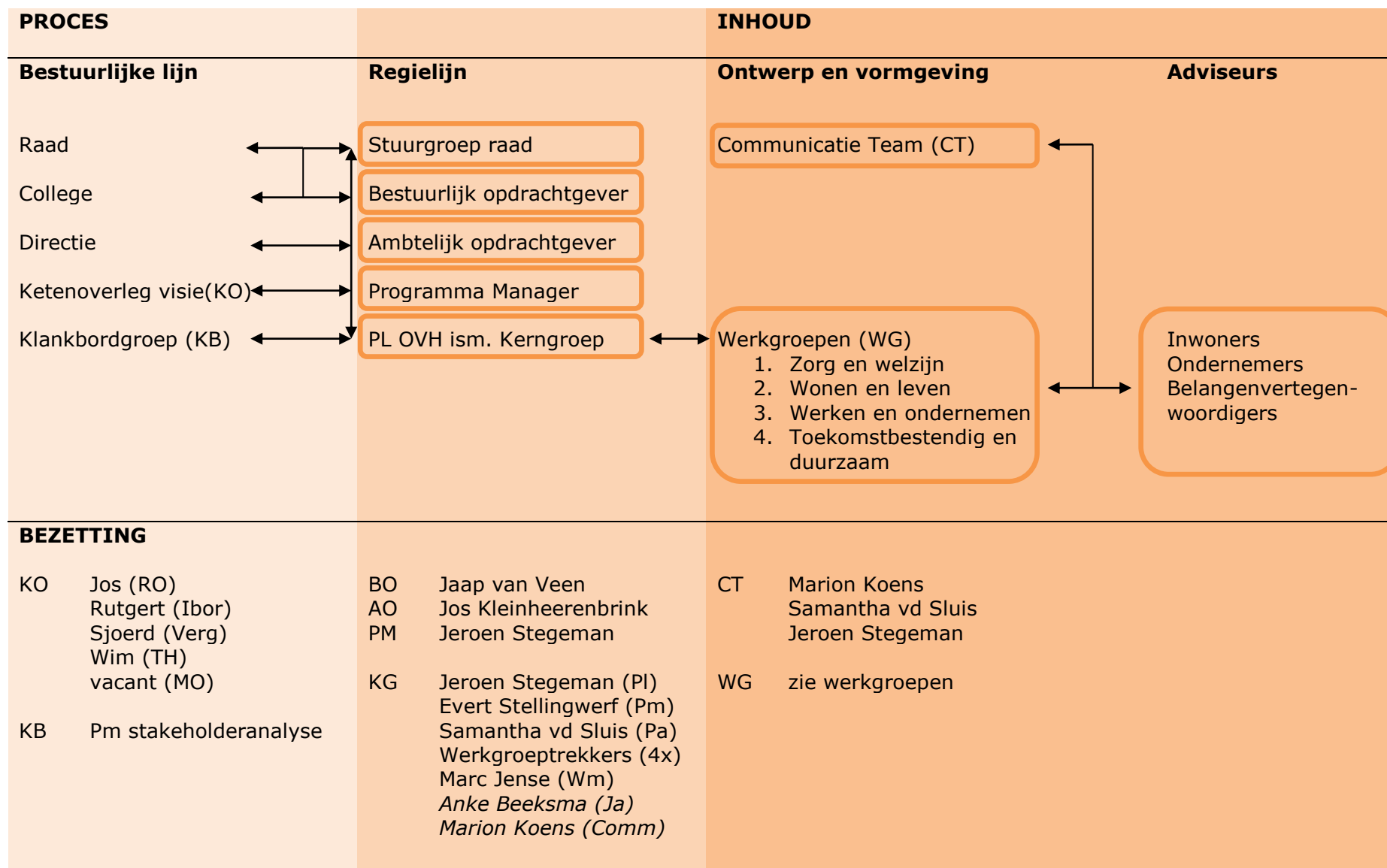

6 Projectbesluit

Een projectbesluit is nodig voor ingrijpende en ingewikkelde projecten waarbij een publiek belang speelt.

Bijlage 2: Organogram

Bijlage 3: Dialoog gebieden

De dialogen over de Omgevingsvisie worden in 6 deelgebieden gevoerd. Daarbij wordt waar mogelijk afstemming gezocht met andere lopende participatieprocessen. Onderstaand zijn de deelgebieden weergegeven. Het deelgebied Winkelcentrum Heerenveen doorloopt een eigen participatieproces (G-1000). Dit wordt gaandeweg zo goed mogelijk geïntegreerd in de Omgevingsvisie.

Wijkindeling gemeente Heerenveen

